

Bodø, 22. mai 2025

Innspill til Faglig råd for lærerutdanning og rammeplan for lærerutdanning.

PBL takker for muligheten til å gi innspill på dette viktige arbeidet til Faglig råd for lærerutdanning. Innføring av felles rammeplan kan medføre hensiktsmessige konsekvenser for anerkjennelsen av barnehagelæreryrket og profesjonen, men det avhenger av at det som er særskilt for barnehagelærerrollen blir ivaretatt i rammeplan for lærerutdanningene og i utdanningen. PBL er positiv til felles rammeplan for lærerutdanning, og støtter pågående arbeid og prosess.

PBL mener felles rammeplan må basere seg på omforent og tydelig verdigrunnlag, fra barnehage, grunnskole, ungdomsskole, og videre utdanningsløp. Overgangene må være sømløse og godt innarbeidet. Dette vil tydeliggjøre oppdraget til lærerne, og gjøre utdanningsløpet til barna mer sammenhengende, tydelig og forutsigbart. PBL gir her innspill med utgangspunkt i fire prioriterte hovedpunkter som vi mener må ivaretas i felles rammeplan for lærerutdanningene:

- 1. Ledelse i barnehage som lærende organisasjon**
- 2. Anerkjennelse av yrke og profesjon**
- 3. Utdanningsløpet starter i barnehagen**
- 4. Barnehagesektoren i et fremtids- og samfunnsperspektiv**

1. Ledelse i barnehage som lærende organisasjon

Barnehagelærerutdanningen må utvide sitt innhold innen ledelsesfaget, og ledelse i barnehage må spesifiseres som eget område i inndelingen og som eget underkapittel i rammeplanen. Barnehagelærerne som pedagogisk ledere og mellomlederne står daglig i situasjoner som krever solid kompetanse innen flere ledelsesdimensjoner. Ledelsesdelen av utdanningen er i dag både mangelfull og etterspurt. Barnehagelærere skal etter endt utdanning være ledere for personalgrupper, barnegrupper og foreldregrupper. De får ansvar for samarbeid med andre institusjoner og profesjoner i arbeid med barn med behov for spesiell tilrettelegging. Barnehagelærere skal ivareta den pedagogiske praksisen, og sikre etterlevelse av samfunnsmandatet i tråd med å utvikle barnehagen som lærende organisasjon i takt med samfunnsendringer. Ledelse er kritisk kompetanse i barnehagene.

2. Anerkjennelse av yrke og profesjon

Barnehagelæreryrket, og læreryrket generelt, må framsnakkes. Statusen til yrket må heves, og arbeidsbetingelsene må løftes. Hvis ikke dette skjer, vil utfordringene vi ser i barnehagene og skolene i dag øke (individfokus på bekostning av fellesskapet), og

barnehagene vil ikke få de nødvendige forutsetninger for å kunne løse samfunnsoppdraget. Med vedvarende nedgang i antall kvalifiserte barnehagelærere, trues forutsigbarheten i sektoren. Pedagognormen vil ikke være oppnåelig, og kvaliteten vil forringes. Dette er en alvorlig utvikling som vi mener det er maktpåliggende å unngå.

3. Utdanningsløpet starter i barnehagen

På NFLP-konferansen 7.4.25 holdt Maunsethagen en presentasjon som beskrev hva barnehagelærere ønsker mer og bedre kunnskap om. Da ble barn og unges psykososiale utvikling, gruppeprosesser og sosiale relasjoner, det å skape trivsel og trygghet, samt relasjonskompetanse, sosial og emosjonell kompetanse nevnt som hovedelementer i en kunnskapsmangel man opplever i dag.

Barns liv og oppvekst er institusjonalisert fra barna er under ett år. Dette stiller helt andre krav til lærernes kompetanse og læringsfokus i dag enn det gjorde for 20-30 år siden. Dette kompetansebehovet må anerkjennes og gapet må tettes mellom behov og dagens innhold.

PBL ønsker en tydelig, felles forståelse om at utdanningsløpet starter i barnehagen, og at det er der grunnlaget for videre læring i skolen starter. For å kunne lære og følge aldersadekvat utvikling er trygge og gode miljø avgjørende. Sektoren og barnehageansatte etterspør mer kunnskap om hvordan det kan legges til rette for det, og vi bør alle lytte.

Knyttet til det videre utdanningsløpet vil barns og unges sosiale og emosjonelle ferdigheter være viktig for innsats, prestasjon og motivasjon. Relasjonskompetansen vil påvirke samarbeid mellom elever og lærer. Forskning viser at elever som har gode relasjoner til klassekamerater og lærere presterer bedre og har større motivasjon til skolearbeidet. Har de dette med seg allerede fra barnehagen, er barna bedre rustet til å gjennomføre hele utdanningsløpet.

I arbeidslivet vil relasjonskompetansen være avgjørende for samarbeid med kollegaer, kunder og samarbeidsaktører. Selvregulering kan fremme høy innsats, mens emosjonsregulering kan hjelpe med å ta gode beslutninger selv i situasjoner med høye emosjonelle reaksjoner. Barn som har utviklet gode emosjonelle og sosiale ferdigheter i barnehagen har kompetanse til å gi og søke sosial støtte, de kan samarbeide med andre, og de har tro på sine egne muligheter for å lære. De forstår egne og andres følelser og tanker. Dette gir et helt nødvendig grunnlag for tilhørighet, mestring og læring.

4. Barnehagesektoren i et fremtids- og samfunnsperspektiv

Å investere i barn er ikke bare betydningsfullt for det enkelte barns liv, men også i et samfunnsperspektiv. I rammeplan for barnehage står det at barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon, den skal bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

Dette er arbeid for et mer bærekraftig samfunn - særlig rettet mot sosiale og økonomiske forhold.

Forskning peker på at investeringer i barn og unges sosiale og emosjonelle utvikling er et viktig, forebyggende tiltak for utenforskap blant unge voksne. Dersom færre faller fra i utdanning og arbeid, vil det også kunne bidra positivt til utjevning av sosiale forskjeller.

I dag står over 10% av unge under 30 år utenfor arbeid og utdanning. Mange i denne gruppen sliter med psykiske lidelser som angst og depresjon, og lære- og konsentrasjonsvansker. Å stå utenfor arbeid og utdanning gir høy risiko for vedvarende psykiske helseplager og varig utenforskap fra arbeidslivet. Det koster mye både på individnivå og samfunnsnivå.

Derfor er det så viktig at barnehagesektoren (som helhet) sikres bærekraftig finansiering og riktig styring inn i fremtiden. Det vil bidra til å etablere ro og stabilitet i en helt sentral del av landets velferdssystem, mulighet for å drive utviklingsarbeid i barnehagene og er avgjørende for å levere ønsket kvalitet i tilbudet. Kvaliteten på barnehagens pedagogiske praksis avhenger av personalets kompetanse. Det er derfor også nødvendig for å gjøre yrket mer attraktivt. Det er samfunnsbygging i praksis å prioritere sektoren høyt i finansieringen, og det bidrar til å muliggjøre for alle barn å mestre samspill og livet generelt samt videre skolegang og etter hvert yrkesliv.

Å investere i barn er å investere i et bærekraftig samfunn for fremtiden. Et robust samfunn starter i nære og bærende relasjoner i barnehagen. Her gjør barnehagelærere en svært viktig jobb, men må ha den nødvendige kunnskapen og kompetanseutviklingen over tid for å settes i stand til å jobbe systematisk og kunnskapsbasert.

PBL vil gi honnør til Kunnskapsdepartementet som bevilger 5 millioner til universiteter i rekrutteringsarbeidet til barnehagelærerutdanningene. Vi bidrar gjerne med fakta og kunnskap og ser frem til et fortsatt godt samarbeid til det beste for sektoren i tiden som kommer.

Kristine Rishaug Ruus
Fagsjef barnehage i PBL

Kilder:

[Investering i barn og unges sosiale og emosjonelle utvikling: Effekter på utdanning, produktivitet og livskvalitet - Samfunnsøkonomen](#)

<https://www.ssb.no/statbank/table/12424>

PBL – Private Barnehagers Landsforbund

Prinsens gate 91
8003 Bodø

Tlf.: 75 55 37 00
Faks: 75 55 37 01

pbl@pbl.no
www.pbl.no

Org.nr.: 970 954 309